

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра міжнародних відносин і суспільних наук

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан гуманітарно-
педагогічного факультету
І.М. Савицька
« 4 » _____ 2022 р.

«СХВАЛЕНО»
на засіданні кафедри міжнародних
відносин і суспільних наук
протокол № 9 від 3 травня 2022 р.
в.о. завідувача кафедри
_____ Стрілець В.В.

«РОЗГЛЯНУТО»
Гарант ОП «Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії»
_____ Макаренко Л.П.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ Зовнішньополітичні комунікативні технології

спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії»
освітня програма «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії»
гуманітарно-педагогічний факультет

Розробник: Макаренко Л.П., доктор політичних наук, доцент кафедри
міжнародних відносин і суспільних наук

Київ – 2022

1. Опис навчальної дисципліни

Зовнішньополітичні комунікативні технології

Спеціальність, освітній ступінь, освітня програма		
Освітній ступінь	Магістр	
Спеціальність	291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»	
Освітня програма	«Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)		
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	2021/22 н. р.	
Семестр	2	
Лекційні заняття	15 год.	
Практичні, семінарські заняття	15 год.	
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	90 год.	
Індивідуальні завдання		
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента –	2 год. 6 год.	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Курс «Зовнішньополітичні комунікативні технології» дає студентам спеціальності «Міжнародні відносини» ґрунтовні знання щодо проблем зовнішньополітичних комунікацій, їх особливостей та інструментарію.

Комунікативні технології відіграють важливу роль у сучасних

відносинах між державами, до того ж, безупинно зростає значимість нових видів дипломатичної діяльності, як то: публічна, іміджева, культурна, медіа- та віртуальна дипломатія. Тому мета курсу озброїти студентів актуальними знаннями про зовнішньополітичні комунікативні технології, що є, за сучасних умов, визначальними чинниками забезпечення національних інтересів держави.

Завдання курсу: з'ясувати особливості традиційної та сучасної дипломатії, визначити їх інструментарій; окреслити основні напрями, функції, принципи, канали публічної дипломатії; з'ясувати сутність системи стратегічних комунікацій, та місце публічної дипломатії в ній; розглянути комунікативні технології інформаційної та смислової війни; визначити способи протидії інформаційній агресії.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- про специфіку зовнішньополітичної комунікації;
- основні етапи розвитку дипломатії;
- співвідношення на сучасному етапі розвитку МВ традиційної дипломатії та публічної дипломатії;
- про інформаційну діяльність дипломатичних відомств, різновиди дипломатичних документів та особливості інформаційного супроводу візитів;
- про переговори як основний інструмент традиційної дипломатії, основні технології та національно-культурні особливості ведення переговорів;
- про основні напрями та принципи публічної дипломатії;
- про маніпулятивні комунікативні технології в зовнішньополітичній діяльності.

Вміти:

- використовувати інструментарій традиційної та публічної дипломатії;
- вести переговори;
- комунікувати з традиційними та новітніми ЗМІ;
- розпізнавати та протистояти маніпулятивним та пропагандистським впливам на свідомість та застосовувати контрзаходи, в разі потреби.

Набуття компетентностей:

– **загальні компетентності (ЗК):**

ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК5. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

- спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК1. Здатність виявляти та аналізувати природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, типи та види міжнародних акторів, сучасні тенденції розвитку світової політики.

СК3. Здатність аргументувати вибір шляхів вирішення завдань професійного характеру у сфері міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій, критично оцінювати отримані результати та обґрунтовувати прийняті рішення.

СК5. Здатність аналізувати та прогнозувати міжнародні відносини у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК8. Здатність організовувати та проводити міжнародні зустрічі та переговори, розробляти, аналізувати і оцінювати дипломатичні та міжнародні документи.

СК10. Здатність до самонавчання, підтримки належного рівня знань, готовність до опанування знань нового рівня, підвищення своєї фаховості та рівня кваліфікації.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1: Класична дипломатія як технологія зовнішньополітичних комунікацій

Тема 1. Комунікація і зовнішня політика

Поняття «комунікація», «суспільна комунікація», «політична комунікація», «зовнішньополітична комунікація». Типи комунікації. Функції політичної комунікації та зовнішньополітичної комунікації, зокрема. Суб'єкти й об'єкти зовнішньополітичної комунікації. Канали зовнішньополітичної комунікації. Особливості зовнішньополітичної комунікації. Інструменти зовнішньополітичної комунікації.

Тема 2. Традиційна дипломатія. Комунікативна діяльність зовнішньополітичних відомств.

Історія дипломатії. Інформаційно-аналітична діяльності зовнішньополітичних відомств. Типи документів зовнішньополітичних відомств (для внутрішнього і зовнішнього поширення). Нота, її різновиди. Меморандум.

Інформаційне забезпечення візитів. Концепція візиту.

Переговори як основний інструмент класичної дипломатії. Національно-культурні особливості переговорного процесу. Технології ведення переговорів.

Змістовий модуль 2. Інноваційні інструменти зовнішньополітичних комунікацій

Тема 3. Публічна дипломатія

Етапи становлення. Суб'єкти й об'єкти публічної дипломатії. Напрями та канали публічної дипломатії. Інструменти публічної дипломатії. Принципи публічної демократії.

Публічна дипломатія США. Публічна дипломатія європейських держав. Публічна дипломатія України. «Стратегія публічної дипломатії Міністерства закордонних справ України на 2021-2025 роки».

Тема 4. Основні напрями публічної дипломатія

Роль культурної дипломатії у встановленні/відновленні/покращенні дипломатичних зв'язків. Інструменти культурної дипломатії. Взірцеві практики культурної дипломатії держав.

Економічна дипломатія як просування інвестиційного, туристичного та експортного потенціалу країни інструментами та засобами публічної дипломатії.

Експертна дипломатія як системна робота з представниками експертного середовища, державними та недержавними аналітичними центрами, національними та міжнародними об'єднаннями, профільними академічними та дослідницькими закладами.

Науково-освітня, спортивна та інші види публічної дипломатії.

Тема 5. Іміджева дипломатія. Брендинг держави

Структура іміджу держави. Стратегії формування позитивного іміджу міжнародного актора. Міжнародний ПР у формуванні іміджу держави. Репутація держави. Поняття «бренду», «брендингу» держави. Складові бренду держави. Етапи брендингу держави. Міжнародний досвід формування бренду держави. Бренд України.

Тема 6. Медіа та віртуальна дипломатія

Роль медіа у формуванні громадської думки. Роль медіа у вирішенні конфліктів. Медіа в провокуванні конфліктів. Міжнародні інформаційні агентства у формуванні міжнародного порядку денного. Міжнародні канали новин, їх вплив на прийняття важливих політичних рішень.

Термінологічне поле віртуальної дипломатії. Фейсбук/твіттер-дипломатія. Роль віртуальної дипломатії у формуванні національної й міжнародної громадської думки. Віртуальне посольство. Досвід віртуальної дипломатії держав.

Тема 7. Інформаційна війна як зовнішньополітична комунікативна технологія

Поняття та складові інформаційної війни. Суб'єкти та об'єкти

Тема 7. Інформаційна війна як зовнішньополітична комунікативна технологія.		2	2									
Усього годин												

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Специфіка зовнішньополітичної комунікації	2
2	Комунікативна діяльність зовнішньополітичних відомств. Переговори як основний інструмент традиційної дипломатії	2
3	Публічна дипломатія: мета, інструменти і канали	2
4	Основні напрями публічної дипломатія	2
5	Іміджева дипломатія. Специфіка формування бренду держави	2
6	Медіа та віртуальна дипломатія	2
7	Інформаційна війна: способи запобігання та протидії	

6. Самостійна робота під керівництвом НПП

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Специфіка зовнішньополітичної комунікації	12
2	Комунікативна діяльність зовнішньополітичних відомств. Переговори як основний інструмент традиційної дипломатії	12
3	Публічна дипломатія: мета, інструменти і канали	16

4	Основні напрями публічної дипломатія	14
5	Іміджева дипломатія. Специфіка формування бренду держави	12
6	Медіа та віртуальна дипломатія	12
7	Інформаційна війна: способи запобігання та протидії	12
	Всього	90

7. Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни застосовуються такі методи навчання: 1) методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності; 2) Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності; 3) методи контролю та самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.

Перша група методів включає в себе вербальні методи передачі і сприймання навчальної інформації (лекція, розповідь), наочні (зображення, презентації, відео), практичні (вправи, групові й індивідуальні завдання). В межах самостійної роботи студентів передбачається робота з джерелами (монографії, збірники статей, періодичні видання, інтернет-ресурсами), опрацювання методичних матеріалів, підготовка до виконання творчих завдань. Під час вивчення курсу активно використовуються інтерактивні методи та проблемно-пошукові методи навчання, зокрема, передбачено складання дипломатичних документів, ділова гра «Міжнародні переговори». Ефективним є використання навчальних дискусій, проведення дебатів.

8. Форми контролю

Методи поточного контролю: поточне тестування, індивідуальні опитування, фронтальне опитування, перевірка домашніх завдань, перевірка індивідуальних

завдань.

Підсумковий контроль – екзамен. Проводиться в письмовій формі з наступною співбесідою.

9. Контрольні питання

1. Поняття комунікації
2. Зовнішньополітичні комунікації в системі політичних комунікацій
3. Специфіка зовнішньополітичної комунікації
4. Основні етапи розвитку дипломатії.
5. Традиційна дипломатія та публічна дипломатія: співвідношення на сучасному етапі розвитку МВ
6. Комунікативна діяльність зовнішньополітичних відомств
7. Види дипломатичних документів
8. Нота, як різновид дипломатичного документу
9. Меморандум, як різновид дипломатичного документу
10. Переговори як основний інструмент традиційної дипломатії
11. Основні технології ведення переговорів
12. Національно-культурні особливості ведення переговорів.
13. Основні напрями публічної дипломатії
14. Суб'єкти публічної дипломатії
15. Принципи публічної дипломатії
16. Функції культурної дипломатії
17. Цільові аудиторії, інструменти та канали публічної дипломатії
18. Публічна дипломатія: мета, інструменти і канали
19. Культурна дипломатія
20. Економічна дипломатія
21. Освітня та наукова дипломатія
22. Медіа та віртуальна дипломатія
23. Специфіка формування бренду держави
24. Іміджева дипломатія

25. Імідж та бренд України
26. Маніпулятивні комунікативні технології в зовнішньополітичній діяльності
27. Пропаганда: функції, види, методи ведення
28. Інформаційна війна: способи запобігання та протидії
29. Стратегічні комунікації держави та публічна дипломатія
30. Стратегічний наратив

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 27.12.2019 р. № 1371)

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{А}}$

11. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

12. Методичне забезпечення

1. Робоча навчальна програма.
2. Конспект лекцій.
3. Матеріали до практичних занять та самостійної роботи студентів.
4. Критерії оцінки успішності студентів.
5. Перелік контрольних питань, які виносяться на підсумкову форму контролю.
6. Нормативні джерела, підручники, навчальні посібники, наукова література, визначені у списку рекомендованої літератури.
7. Інформаційні ресурси.

13. Рекомендована література

Основна:

1. Актуальні проблеми формування та розвитку європейського інформаційного простору : кол. моногр. за заг. ред. Є.Б. Тихомирової., Луцьк : ВМА «Терен», 2012. 354 с.
2. Висоцький О.Ю. Публічна дипломатія: конспект лекцій в двох частинах – Дніпро: СПД «Охотнік», 2020.
3. Європейські публічні комунікації: культура, політика, технології: колективна монографія / А.Л. Шинкарук, В.М. Парфенюк, Е.Я. Кац., Рівне, 2013., 416 с.
4. Інноваційна дипломатія XXI століття: колективна монографія / Макаренко Є. А., Рижков М. М., Ожеван М. А. та ін., К.: Центр вільної преси, 2012., 408 с.
5. Історія дипломатії : навч.-метод. посібник / за ред. О. В. Бігняка., Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2021., 116 с.
6. Кавун С. В. Інформаційна безпека: навчальний посібник / С. В. Кавун, В. В. Носов, О. В. Манжай., Харків: Вид. ХНЕУ, 2000., 352 с.
7. Карпчук Н. П. Засади комунікаційної політики: досвід країн-членів Європейського Союзу: монографія / Н. П. Карпчук., Луцьк : Вежа-Друк, 2015. 440 с.
8. Комунікаційна стратегія Міністерства закордонних справ України URL: <https://mfa.gov.ua/pro-ministerstvo/strategiyi-mzs>
9. Макаренко Є. А. Віртуальна дипломатія: підручник / Є. А. Макаренко, Н. О. Піпченко., К.: Центр вільної преси, 2010., 302 с.
10. Макаренко Л. Політична комунікація у демократичних процесах в Україні: монографія. К.: Видавничий дім «Кий», 2017, 324 с.

11. Макаренко Л. П. Особливості та проблеми політичних комунікацій в сучасній Україні. Час вибору: виклики інформаційної епохи: колективна монографія / за заг. ред. О. А. Івакіна, Д. В. Яковлєва. – Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2016, с. 430-446.
12. Макаренко Л. П. Сайти соціальних мереж як інструмент ведення сучасної інформаційної війни. Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. К., 2014, № 84, с. 451-456.
13. Makarenko L. The mass media in the democratic processes in Ukraine. East European Science Journal (Восточно Европейский научный журнал). Варшава, 2018, № 2 (30), с.49-53.
14. Макаренко Л. П. Євроінтеграційний та євроатлантичний напрями зовнішньополітичних комунікацій України. Міжнародний науковий журнал «Науковий огляд». 2017, №7 (39), с. 37-57.
15. Макаренко Л. П. Еволюція форм та методів ведення інформаційної війни. Міжнародний науковий журнал «Науковий огляд» 2014, № 3 (4), с.106-116.
16. Міжнародна інформаційна безпека: сучасні виклики та загрози / Л. В. Губерський, Є. А. Макаренко, В. П. Гондюл та ін.. – К.: Наша культура і наука, 2007. – 916 с
17. Міжнародна інформація: терміни і коментарі. Навчальний посібник / Макаренко Є. А., Рижков М. М., Кучмій О. П., Фролова О. М., Вид. 2-ге, доповн. та переробл., К.: Центр вільної преси, 2016. – 518 с.
18. Почепцов Г.Г. Інформаційна політика: навчальний посібник. 2-ге вид. / Почепцов Г.Г., Чукут С.А., К.: Знання, 2008., 663 с.
19. Стратегія публічної дипломатії Міністерства закордонних справ України на 2021-2025 роки. URL: <https://mfa.gov.ua/pro-ministerstvo/strategiyi-mzs>

Додаткова:

1. Європейські комунікації: монографія. / Макаренко Є.А., Ожеван М.А., Рижков М.М. та ін. – К.: Центр вільної преси, 2006. - 536с.
2. Карпчук Н.П. Теорія та практика комунікацій : навчальний посібник / Н. П. Карпчук. – Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т імені Лесі Українки, 2013. – 244 с.
3. Картунов О. В. Інформаційне суспільство: аналіз політичних аспектів зарубіжних концепцій: монографія / О. Картунов, О.О. Маруховський., К.: Університет економіки та права «КРОК», 2012., 344 с.
4. Макаренко Є. А. Європейська інформаційна політика: монографія. – К.: Наша культура і наука, 2000. – 368 с.
5. Макаренко Є. А. Міжнародні інформаційні відносини: монографія., К.: Наша культура і наука, 2002., 452 с

6. Яшенкова О.В. Основи теорії мовної комунікації: навч. посіб. для самостійної роботи студента / О.В. Яценкова., К. : Академія, 2011., 304 с.

14. Інформаційні ресурси

1. mon.gov.ua – Міністерство освіти і науки
2. mfa.gov.ua – Міністерство закордонних справ
3. un.org – ООН
4. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського - <http://www.nbuv.gov.ua>